

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2020/1563

2020 m. spalio 14 d.

dėl energijos nepritekliaus

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 168 ir 194 straipsnius,

atsižvelgdama į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES ⁽¹⁾ (naujos redakcijos Elektros energijos direktyva), ypač į jos 29 straipsnį,

kadangi:

- (1) energijos nepriteklis – padėtis, kai namų ūkiai negali naudotis pagrindinėmis energetikos paslaugomis; 2018 m. beveik 34 mln. europiečių neišgalėjo namuose palaikyti tinkamos šilumos ⁽²⁾, taigi energijos nepriteklis yra viena pagrindinių ES problemų.
- (2) teisėkūros institucijos pripažįsta, kad pakankama šiluma, vėsinimas, apšvietimas ir elektros energija elektriniams prietaisams – pagrindinės paslaugos, reikalingos deramam gyvenimo ir sveikatos lygiui užtikrinti. Galimybė naudotis energetikos paslaugomis yra itin svarbi siekiant socialinės įtraukties. Todėl išsprendus energijos nepritekliaus problemą galima gauti įvairialypės naudos, be kita ko, mažinti sveikatos srities išlaidas, oro taršą (keičiant reikmių neatitinkančius šildymo šaltinius kitais šildymo šaltiniais), didinti komfortą ir gerovę bei gerinti namų ūkių biudžetus. Visa ši nauda tiesiogiai skatintų Europos Sąjungos ekonomikos augimą ir klestėjimą;
- (3) pagal 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrai paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį energetikos paslaugos priskiriamos prie pagrindinių paslaugų, kuriomis naudotis turi teisę kiekvienas. Asmenims, neturintiems galimybių naudotis tokiomis paslaugomis, turi būti taikomos paramos priemonės ⁽³⁾;
- (4) teisinga pertvarka siekiant, kad iki 2050 m. Sąjunga neutralizuotų poveikį klimatui, yra svarbiausia 2019 m. gruodžio mėn. Komisijos pasiūlyto Europos žaliojo kurso ⁽⁴⁾ mintis. Šio žaliojo kurso pagrindas – „Renovacijos banga“ ⁽⁵⁾, pagrindinė iniciatyva, parengta siekiant skatinti privačių ir viešųjų pastatų struktūrinę renovaciją ir taip mažinti išmetamų teršalų kiekį, skatinti ekonomikos atsigavimą ir spręsti energijos nepritekliaus problemą. Tokia struktūrinė renovacija padės skatinti ES pastangas švelninti klimato kaitą. Dėl šios priežasties manoma, kad labai svarbu, jog iniciatyva „Renovacijos banga“ ir ši rekomendacija būtų priimtos kartu – taip abipusiškai sustiprinant raginimus spręsti energijos nepritekliaus ir prasčiausio energinio naudingumo pastatų problemas;

⁽¹⁾ OL L158, 2019 6 14, p. 125.

⁽²⁾ 2018 m. duomenys. Eurostat, SILC [ilc_mdcs01].

⁽³⁾ ESTR 20-asis principas „Galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis“, https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lt.

⁽⁴⁾ COM(2019) 640 final. Komisijos komunikatas „Europos žaliasis kursas“.

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Renovacijos banga Europoje: pastatų ekologizavimas, darbo vietų kūrimas ir gyvenimo gerinimas“, COM(2020) 662 final.

- (5) energijos nepriteklis – pagrindinė sąvoka teisės aktų rinkinyje „Švari energija visiems europiečiams“, parengtame siekiant palengvinti teisingą energetikos pertvarką. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999 ⁽⁶⁾ (Valdymo reglamentas) ir naujos redakcijos Elektros energijos direktyvą reikalaujama, kad Komisija pateiktų orientacines atitinkamų energijos nepritekliaus rodiklių gaires ⁽⁷⁾ ir gaires dėl didelio energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus apibrėžties ⁽⁸⁾. Standartinės energijos nepritekliaus apibrėžties nėra, todėl valstybės narės turi nustatyti savo kriterijus atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes. Tačiau neseniai priimtame teisės aktų rinkinyje pateikiami naudingi bendri principai ir galimų energijos nepritekliaus priežasčių ir pasekmių įžvalgos. Jame taip pat pabrėžiama politikos šiai problemai spręsti svarba, ypač tų krypčių, kurios susijusios su nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais (NEKSVP) ir ilgalaikėmis renovacijos strategijomis ⁽⁹⁾;
- (6) Savo NEKSVP valstybės narės turi nurodyti energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių. Jei valstybė narė nustato, kad joje yra daug energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių, ji į savo planą įtraukia nacionalinį energijos nepritekliaus mažinimo tikslą, taip pat politikos kryptis ir priemones jam mažinti. Remdamasi penktąja energetikos sąjungos būklės ataskaita, Komisija paskelbė tarnybų darbinius dokumentus, kuriuose kiekvienai valstybei narei pateikiamas jos galutinio NEKSVP įvertinimas. Šiuose tarnybų darbinuose dokumentuose taip pat įvertinta, kaip galutiniuose planuose atsižvelgta į susijusias 2019 m. Komisijos rekomendacijas, įskaitant rekomendacijas dėl energijos nepritekliaus, ir pateikiamos NEKSVP įgyvendinimo gairės;
- (7) pagal naujos redakcijos Elektros energijos direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi atitinkamų priemonių nustatytai energijos nepritekliaus problemai spręsti, be kita ko, priemonių skurdiui mažinti platesniu mastu. Valstybės narės taip pat turi apsaugoti pažeidžiamus vartotojus, visų pirma gyvenančius atokiuose regionuose. Pašios nuostatos yra ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/73/EB ⁽¹⁰⁾;
- (8) pagrindinė naujos teisės aktų sistemos naujovė – reikalavimas nustatyti energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių. Naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 29 straipsnyje nurodoma valstybių narių pareiga nustatyti energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių, taip pat reikalaujama nustatyti ir paskelbti šio skaičiaus nustatymą pagrindžiančius kriterijus. Jeigu tokių namų ūkių skaičiai yra dideli, valstybės narės į nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus turi įtraukti orientacinį energijos nepritekliaus mažinimo tikslą, nurodyti jo pasiekimo laikotarpį ir apibūdinti atitinkamas politikos kryptis. Po to pagal Valdymo reglamentą reikalaujama pranešti Komisijai apie pažangą, daromą siekiant tikslo sumažinti energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičių;
- (9) Energijos vartojimo efektyvumo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/27/ES ⁽¹¹⁾, iš dalies pakeistoje Direktyva (ES) 2018/2002 ⁽¹²⁾, reikalaujama, kad valstybės narės į poreikį mažinti energijos nepriteklių atsižvelgtų vykdydamos savo energijos vartojimo efektyvumo išpareigojimus. 7 straipsnio 11 dalyje reikalaujama, kad atitinkamu mastu dalis energijos vartojimo efektyvumo priemonių pirmenybės tvarka būtų įgyvendinamos pažeidžiamuose namų ūkiuose, įskaitant energijos nepriteklių patiriančius namų ūkius ⁽¹³⁾. Panašios pareigos įtrauktos ir į Valdymo reglamentą;

⁽⁶⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

⁽⁷⁾ Reglamentas (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktas.

⁽⁸⁾ Direktyvos (ES) 2019/944 29 straipsnis.

⁽⁹⁾ Remiantis Pastatų energinio naudingumo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/31/ES (OL L 153, 2010 6 18, p. 13), iš dalies pakeistos Direktyva (ES) 2018/844 (OL L 156, 2018 6 19, p. 75), 2a straipsniu.

⁽¹⁰⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

⁽¹¹⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁽¹²⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 328, 2018 12 21, p. 210).

⁽¹³⁾ Šis reikalavimas grindžiamas pagal Direktyvą 2012/27/ES taikomais išpareigojimams. Taip pat žr. Komisijos rekomendacijos dėl iš dalies pakeista Energijos vartojimo efektyvumo direktyva nustatytos pareigos taupyti energiją perkėlimo į nacionalinę teisę priedą, C (2019) 6621 final.

- (10) pagal peržiūrėtą Pastatų energinio naudingumo direktyvos (ES) 2018/844 redakciją valstybės narės turi parengti atitinkamas nacionalines priemones, kurios padėtų mažinti energijos nepriteklių – tai jų ilgalaikių renovacijos strategijų remti nacionalinio gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ūkio renovaciją dalis ⁽¹⁴⁾;
- (11) ES teisės aktų sistemoje taip pat yra apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinama, kad priemonės, kurių imamasi energijos nepritekliaus problemai spręsti, netrukdytų rinkos atvėrimui ir veikimui. Sklandžiai veikiančios mažmeninės rinkos yra labai svarbios, kad pertvarka būtų teisinga. Šios apsaugos priemonės nustatytos naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 28 straipsnyje, o jų veikimas – tos direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje;
- (12) šis principas sustiprinamas naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 27 straipsnyje, kuriame reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog visiems namų ūkio pirkėjams ir, kai valstybės narės mano, kad to reikia, – mažosioms įmonėms būtų teikiamos universaliosios paslaugos, t. y. kad jos turėtų teisę savo teritorijoje gauti nustatytos kokybės elektros energiją už protingą, lengvai ir aiškiai palyginamą bei skaidrią kainą. Siekdamos užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą, valstybės narės gali paskirti tiekėją, kurio paslaugomis naudojamosi kraštutiniu atveju;
- (13) naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 59 konstatuojamojoje dalyje apibendrinama, kad energijos nepriteklius atsiranda dėl mažų pajamų, didelių išlaidų energijai ir menko energijos vartojimo būstuose efektyvumo veiksmų kombinacijos. Šį klausimą sudėtinga spręsti dėl nepastovių energijos rinkos kainų ir prasto energijos vartojimo efektyvumo, ypač kalbant apie pastatų energinį naudingumą, taip pat dėl įvairių socialinių ir ekonominių veiksmų, susijusių su bendru skurdu, ir problemų, kylančių dėl būsto valdymo sistemų;
- (14) 2018 m. 6,8 % žmonių, gyvenančių privačiuose namų ūkiuose visoje ES (30,3 mln. žmonių ⁽¹⁵⁾), neišgalėjo susimokėti už komunalines paslaugas, įskaitant sąskaitas už energiją, todėl kilo pavojus, kad jiems šių paslaugų teikimas bus nutrauktas. Dar 7,3 % ES gyventojų (37,4 mln. žmonių) namuose patalpų temperatūra nebuvo komfortiška;
- (15) Covid-19 krizė parodė, kad norint sukurti socialinę Europą, kuri tenkintų visų savo gyventojų poreikius, būtina skubiai spręsti energijos nepritekliaus problemą. Ypač daug dėmesio bus skiriama energijos nepritekliaus lygiui visose valstybėse narėse, nes vis daugiau europiečių, ypač didėjant nedarbui, gali nebeįpirkti būtinausios energijos. Šiomis aplinkybėmis, nepaisant šiuo metu precedento neturinčio Europos ekonomikos sutrikdymo, labai svarbu pasiekti Europos žaliąjo kurso orientyrus;
- (16) buvo pateiktas ekonomikos gaivinimo priemonės „Next Generation EU“ ⁽¹⁶⁾ dokumentų rinkinys, kuris turi būti „tvaresnės, atsparesnės ir teisingesnės Europos kūrimo ateinančiai kartai gairės ir pagrindas“. Europos ekonomikos gaivinimo planai turi būti grindžiami aplinkos tvarumo, solidarumo, sanglaudos ir konvergencijos principais ir pasiryžimu nepalikti nuošalyje nė vienos valstybės narės, regiono ar žmogaus. Priemone „Next Generation EU“ patvirtinama, kad „Renovacijos banga“ yra vienas iš pagrindinių žaliąjo ekonomikos gaivinimo lengvinimo veiksmų;
- (17) nacionalinės ilgalaikės renovacijos strategijos ir kitos priemonės, skirtos 2030 m. ir 2050 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslams pasiekti, turėtų būti nukreiptos į energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių apsaugą ir pažeidžiamų energijos vartotojų įgalinimą padedant žmonėms sumažinti išlaidas energijai, sudarant sveikesnes gyvenimo sąlygas ir mažinant energijos nepriteklių;
- (18) namų ūkių, kuriems labiausiai reikia apsaugos, ir būstų, kuriuos labiausiai reikia renovuoti, nustatymas padeda tikslingai nukreipti ir geriau valdyti viešosios intervencijos priemones, taip pasiekiant praktinių rezultatų vartotojams, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir kuo mažiau iškraipant energijos vidaus rinkos veikimą;

⁽¹⁴⁾ Šis reikalavimas grindžiamas taikomais Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 2012/27/ES 4 straipsnyje nurodytais įpareigojimais, kurie buvo perkelti į Pastatų energinio naudingumo direktyvą ir jais griežčiau reikalaujama spręsti energijos nepritekliaus problemą. Direktyvos (ES) 2018/844 11 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad reikia, laikantis valstybių narių apibrėžtų kriterijų, atsižvelgti į poreikį mažinti energijos nepriteklių. Toliau joje patikslinama, kad valstybės narės, savo renovacijos strategijose apibrėždamos nacionalinius veiksmus, kuriais prisidedama prie energijos nepritekliaus mažinimo, turi teisę nustatyti, ką jos laiko tinkamais veiksmais.

⁽¹⁵⁾ Apskaičiuota pagal duomenis, kad 2018 m. sausio 1 d. ES 27 gyventojų skaičius buvo 446 mln.: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_and_population_change_statistics.

⁽¹⁶⁾ Europos Komisija, Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Proga Europai atsigausti ir paruošti dirvą naujai kartai“, 2020 m. gegužės 27 d.

- (19) pateikdama šią rekomendaciją ir prie jos pridėdame Komisijos tarnybų dariniame dokumente pateikdama valstybėms narėms gaires dėl energijos nepritekliaus, Komisija vykdo pirmiau nurodytą įsipareigojimą ir padeda valstybėms narėms perkelti į nacionalinę teisę naujas nuostatas dėl energijos nepritekliaus. Komisija taip pat teikia informaciją apie atsirandančią gerąją patirtį ⁽¹⁷⁾.
- (20) pagrindinis su bet kokia apibrėžtimi susijęs sunkumas – kaip gauti patikimų skaitinių duomenų. ES lygmeniu sukurtas statistinių rodiklių, pagal kuriuo nustatomi galimi energijos nepritekliaus veiksniai ir pasekmės, rinkinys. Tai suvestiniai rodikliai. Energijos nepritekliaus yra daugialypis reiškinys, todėl vienintelis rodiklis negali visapusiškai atspindėti visų jo aspektų;
- (21) suvestiniai rodikliai nustatyti Europos lygmeniu ir yra išvardijami šios rekomendacijos priede. Remiantis rodikliais, parengtais Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) ir Europos energijos nepritekliaus observatorijos bei sudarytais naudojantis suderintais ES duomenų rinkiniais, galima stebėti padėtį visoje ES ir nustatyti nacionalinius ypatumus, taip pat skatinti efektyvesnę tarpusavio mokymąsi ir keitimąsi gerąja patirtimi. Prireikus šiuos rodiklius gali papildyti nacionaliniai rodikliai ir taip padėti geriau nustatyti energijos nepriteklį;
- (22) taigi kompetentingos institucijos raginamos glaudžiau bendradarbiauti – visų pirma tinkamai koordinuoti regioninio ir vietos lygmens pastangas, kad ES arba nacionalinio lygmens rodikliais pagrįsta analizė būtų papildyta pagal principą „iš apačios į viršų“. Regioninės ir vietos valdžios institucijos turi geras galimybes nustatyti pagrindines finansines ir socialines problemas, kylančias energijos nepriteklių patiriančiams namų ūkiams, ir atlieka svarbų vaidmenį formuojant ir įgyvendinant visiems Europos piliečiams teisingą, įtraukią ir tvarią žaliąją pertvarką;
- (23) Komisija toliau padės valstybėms narėms keistis gerąja patirtimi tiek bendradarbiaujant Socialinės apsaugos komitete, tiek kitais būdais. Siekiant spręsti problemas, nustatytas įvairiais kanalais, įskaitant Europos energijos nepritekliaus observatorijos ir Merų paktą iniciatyvos teikiamas platformas, gali būti telkiamos ES finansavimo programų, be kita ko, sanglaudos politikos techninės pagalbos priemonės, ir kitų paramos formų lėšos;
- (24) Europos Komisijos ketvirtojoje energijos kainų ir išlaidų ataskaitoje taip pat nagrinėjamos ypatingos žmonių, patiriančių energijos nepriteklių, ir pažeidžiamų vartotojų aplinkybės ⁽¹⁸⁾. Be to, Komisija ypač daug dėmesio skirs tam, kaip valstybės narės įgyvendina naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 5 straipsnį, kuriuo leidžiama viešojo intervencija nustatant kainas už elektros energijos tiekimą energijos nepriteklių patiriančiams vartotojams arba pažeidžiamiems namų ūkiams,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

1. parengti sisteminių energijos rinkų liberalizavimo metodą, kurio tikslas – dalytis nauda su visais visuomenės sluoksniais, visų pirma su tais, kuriems to reikia labiausiai;
2. ypač daug dėmesio skirti pridedamam tarnybų darbiniam dokumentui, kuriame pateikiamos gairės dėl energijos nepritekliaus rodiklių, taip pat dėl to, koks energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičius laikytinas dideliu. Svarbiausia, valstybės narės turėtų naudotis Komisijos gairėmis įgyvendindamos ir atnaujinamos savo dabartinius nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus pagal Reglamento (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo 14 straipsnį;
3. vertinant energijos nepriteklių, naudoti priede nurodytus rodiklius;
4. remiantis naujos redakcijos Elektros energijos direktyvos 60 konstatuojamąja dalimi, parengti integruotos politikos sprendimus, kurie būtų jų energetikos ir socialinės politikos dalis. Šie sprendimai turėtų apimti socialinės politikos priemones ir energijos efektyvumo didinimą, kurie remia vienas kitą, visų pirma būstų srityje;

⁽¹⁷⁾ Direktyvos (ES) 2019/944 59 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad Komisija turėtų aktyviai remti šios direktyvos nuostatų dėl energijos nepritekliaus įgyvendinimą sudarydama palankesnes sąlygas valstybėms narėms dalytis gerąja patirtimi.

⁽¹⁸⁾ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Energijos kainos ir išlaidos Europoje“ (COM(2020)951) ir prie jos pridedamas tarnybų darbinis dokumentas (SWD(2020)951).

5. įvertinti energetikos pertvarkos skirstomąjį poveikį, visų pirma energijos vartojimo efektyvumo priemones atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, ir nustatyti ir įgyvendinti politikos kryptis, kuriomis būtų sprendžiamos susijusios problemos. Pagal nacionalines ilgalaikės renovacijos strategijas tinkamas dėmesys turėtų būti skiriamas investicijų į būstų energijos vartojimo efektyvumą kliūtims ir būstų, kuriuos labiausiai reikia renovuoti, profiliams;
6. rengti visas energijos nepritekliaus problemos sprendimo politikos kryptis remiantis prasmingais ir atskaitingais viešojo dalyvavimo procesais ir plačiu suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu;
7. rengti energijos nepritekliaus problemos sprendimo priemones, pagrįstas glaudžiu visų administracijos lygmenų bendradarbiavimu, visų pirma įgalinančiu glaudų regioninių ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir privačiojo sektoriaus subjektais;
8. visapusiškai išnaudoti Sąjungos finansavimo, programų, įskaitant sanglaudos politiką, potencialą energijos nepritekliaus problemai spręsti analizuojant energetikos pertvarkos projektų skirstomąjį poveikį ir prioritetą teikiant priemonėms, kuriomis pažeidžiamoms grupėms užtikrinama galimybė naudotis parama;
9. skirstant viešąsias lėšas, visų pirma dotacijas, tikslingai jas skirti mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, priklausantiems paramos gavėjų, kurie turi labai nedaug nuosavų išteklių ir menkas galimybes gauti komercines paskolas, kategorijoms. Išnagrinėti energetinių paslaugų bendrovių funkciją bei sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir pateikti energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių būstų renovacijos finansavimo sprendimus, kad būtų išspręsta šiems pažeidžiamiems namų ūkiams kylanti didelių pradinių išlaidų problema.

Priimta Briuselyje 2020 m. spalio 14 d.

Komisijos vardu
Kadri SIMSON
Komisijos narė

PRIEDAS

ENERGIJOS NEPRITEKLIUS RODIKLIAI

Toliau pateiktus rodiklius turi Europos Sąjungos statistikos tarnyba bei Europos energijos nepritekliaus observatorija ir valstybės narės gali jais naudotis vertindamos savo nacionalinius energijos nepritekliaus lygius.

Komisija pateikia gairių, kaip interpretuoti tokius ES lygmeniu sudarytus rodiklius, norėdama padėti valstybėms narėms geriau kiekybiškai įvertinti didelio energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus sąvoką pritaikius nacionalines energijos nepritekliaus apibrėžtis ⁽¹⁾.

Kai kuriuos 1 ir 2 punkte išvardytus rodiklius valstybės narės gali dar labiau išskaidyti ir taip pagilinti galimų nacionalinio lygmens energijos nepritekliaus veiksnių analizę.

Rodikliai gali būti skirstomi į keturias grupes:

- a) *išlaidų energijai ir pajamų palyginimo rodikliai*: pagal juos energijos nepriteklus įvertinamas namų ūkių energijai išleidžiamą sumą lyginant su pajamų matavimo vienetu (pvz., namų ūkių, energijos paslaugoms išleidžiančių daugiau negu tam tikra jų disponuojamų pajamų dalis, procentinė dalis arba skaičius);
- b) *įsivertinimu pagrįsti rodikliai*: namų ūkių tiesiogiai klausama, ar, jų nuomone, jie gali sau leisti mokėti už energiją (pvz., kad namuose palaikytų norimą šilumą žiemą ir vėsą vasarą);
- c) *tiesioginiu matavimu pagrįsti rodikliai*: pagal juos matuojami fiziniai kintamieji (pvz., patalpų temperatūra) siekiant nustatyti energijos paslaugų adekvatumą;
- d) *netiesioginiai rodikliai*: pagal juos energijos nepriteklus matuojamas atsižvelgiant į susijusius veiksnus, pavyzdžiui, įsiskolinimus už komunalines paslaugas, atjungtų namų ūkių skaičių ir būsto kokybę.

1. Energijos paslaugų įperkamumo rodikliai

- Gyventojų, kuriems gresia skurdas (pajamos nesiekia 60 proc. šalies ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos) ir kurie negali namuose palaikyti tinkamos šilumos, dalis remiantis atsakymais į klausimą „Ar jūsų namų ūkis išgali palaikyti tinkamą šilumą namuose?“ (Eurostat, SILC [ilc_md01]).
- Bendro gyventojų skaičiaus dalis, kurią sudaro gyventojai, negalintys namuose palaikyti tinkamos šilumos, remiantis atsakymais į klausimą „Ar jūsų namų ūkis išgali palaikyti tinkamą šilumą namuose?“ (Eurostat, SILC [ilc_md01]).
- Įsiskolinimai už komunalines paslaugas: gyventojų, kuriems gresia skurdas (pajamos nesiekia 60 proc. šalies ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos) ir kurie yra įsiskolinę už komunalines paslaugas, dalis (Eurostat, SILC, [ilc_md07]).
- Įsiskolinimai už komunalines paslaugas: gyventojų, kurie yra įsiskolinę už komunalines paslaugas, dalis (Eurostat, SILC, [ilc_md07]).
- Išlaidų elektrai, dujoms ir kitam kurui dalis, palyginti su visomis namų ūkio išlaidomis.
- Namų ūkių, kurių išlaidų energijai, palyginti su pajamomis, dalis dvigubai viršija šalies medianą, dalis (šaltinis – 2015 m. Eurostato namų ūkių biudžeto tyrimai).
- Namų ūkių, kurių absoliučiosios išlaidos energijai mažesnės už pusę šalies medianos, dalis. (2015 m. Eurostato namų ūkių biudžeto tyrimai).

2. Papildomi rodikliai

- Elektros energijos kainos namų ūkių vartotojams – vidutinio suvartojimo intervalas (Eurostat, [nrg_pc_204]).
- Dujų kainos namų ūkių vartotojams – vidutinio suvartojimo intervalas (Eurostat, [nrg_pc_202]).
- Dujų kainos namų ūkių vartotojams, mažiausio suvartojimo intervalas (Eurostat, [nrg_pc_202]).

⁽¹⁾ SWD(2020) 960 „ES gairės dėl energijos nepritekliaus“.

- Gyventojų, kuriems gresia skurdas (pajamos nesiekia 60 proc. šalies ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų medianos) ir kurių būstai yra nesandarūs, į juos įsimetusi drėgmė arba puvinys, dalis (Eurostat, SILC, [ilc_mdho01]).
 - Gyventojų, kurių būstai nesandarūs, į juos įsimetusi drėgmė arba puvinys, dalis – bendras gyventojų skaičius (Eurostat SILC, [TESSI292]).
 - Galutinis energijos suvartojimas vienam kvadratiniam metrui gyvenamųjų namų sektoriuje, pakoreguotas atsižvelgiant į klimato sąlygas (projekto „Odyssee-MURE“ duomenų bazė).
-